

Recensies

De Nederlandse kust = The Dutch coast = Die Niederländische Küste. Martin Kers. WBooks, Zwolle, 2012; 168 bladzijden. ISBN 9789040004797. € 34,50.

RECENSENT: WIM REMMELZWAAL.

Voor mij ligt een boek met een dure uitstraling. De harde kft voelt zacht aan, heeft reliëf. Gebonden bladzijden, formaat 245 bij 305 mm. Voorop een stereotiep foto van de Nederlandse kust. Wit zand, hoge helmpollen, uitzicht op zee, we kennen het wel. Toch fraai. Dat is eigenlijk ook precies wat we van Martin Kers, de fotograaf van al het moois dat in dit boek staat afgedrukt, gewend zijn. Bekende beelden, maar dan wel zo gefotografeerd dat het je aandacht vangt en vasthoudt. Brak hij niet een jaar of vijftientig geleiden als landschapsfotograaf door bij het grote publiek, juist door zijn bijzondere weergave van datgene wat we allemaal dagelijks om ons heen zien? Martin Kers is de kunst nog niet verleerd, integendeel: het is tijd voor een groot werk. De Europese kust, in elf delen, van Noorwegen tot en met Turkije. De begeleidende teksten van Marijke Kers zijn beknopt en in het Nederlands. Diezelfde tekst is vertaald in het Engels en Duits achterin het boek terug te vinden. Dit tweede deel toont de kust van Nederland in vierhonderd kleurenillustraties. Na de titelpagina volgt een landkaart, waarop 76 bolletjes aangeven waar de foto's zijn gemaakt. De nummering correspondeert met de nummers boven de bladzijden verderop in het boek. Deze kaart maakt meteen duidelijk dat de nadruk ligt op Noord- en Zuid-Nederland. Het middendeel, Noord- en Zuid-Holland, is minder sterk vertegenwoordigd. Na driemaal een bladzijde inleiding, in de drie genoemde talen, volgen de foto's van Groningen tot aan België. Polders, kwelders, slikplaten, dijken en duinen glijden aan de kijker voorbij. Maar ook karakteristieke kustdorpen, de bewoners ervan, zware industrie, scheepvaart en containeroverslag, recreatie en zandsuppletie zijn in beeld gebracht. Het boek is recent genoeg om de Zandmotor mee te nemen en dat het bekende Katwijkse 'witte kerkje aan de zee' de laatste tijd niet wit meer is, is ook vastgelegd. Het is

een mooi boek om in te bladeren, om te genieten van de fotografie. De foto's van de duinen van Terschelling en de Kwade Hoek maken weliswaar veel goed, maar er hadden naar mijn mening wel meer foto's van de duinen in dit boek mogen staan. Nederland kent een grote variatie aan duinlandschappen, dus daar is genoeg te fotograferen. Bovendien beslaan de duinen een groot deel van onze kust, ook qua oppervlakte zou het logischer geweest zijn om hier meer aandacht aan te besteden. Niettemin blijft het een mooi boek om in bezit te hebben of cadeau te doen.

Bijen in beeld. Kees de Heer, illustraties Elwin van der Kolk. KNNV-Uitgeverij, Zeist, 2012; 32 bladzijden. ISBN 9789050114042. € 4,95.

RECENSENT: JULIUS RÖNTGEN.

Bent u ook nog de gelukkige bezitter van een moestuin en u heeft veel bloeiende struiken, dan is deze kleine brochure zeer informatief. Want bijen, zo begint de tekst, spelen een belangrijke rol in de natuur en in de landbouw. Wist u dat er naast de honingbij - het 'huisdier' dat voor onze honing zorgt - in Nederland meer dan driehonderd verschillende bijensoorten leven? In deze brochure worden daarvan zestien besproken. Op een uitklapkaart kunt u de verschillen tussen deze zestien bijensoorten zien, gemakkelijk voor de herkenning in het veld.

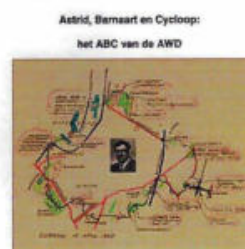
Alle wilde bijen leven solitair, in tegenstelling tot de honingbij. Ze hebben allemaal een gladde angel, steken daarmee alleen wanneer zij zich bedreigd voelen en gaan zelf niet dood als zij steken. Ze maken op zeer verschillende manieren gebruik van nesten. Zoals de koekoek zijn ei legt tussen de eieren van een waardvogel, zo komt dit ook bij sommige wilde bijen voor.

Na een hoofdstukje over de indeling van de bijen in zes families, beschrijft de auteur de zestien soorten. Als eerste natuurlijk de bekende honingbij, waarbij de taakverdeling tussen de koningin, de werksters en de darren aan de orde komt. Daarna volgt de bespreking van de wilde bijen.

Astrid, Barnaart en Cycloop: het ABC van de AWD. Gert Baeyens. De Zilck, Genootschap Oud de Zilck, 3e herziene druk, 2011; 78 bladzijden. ISBN 9789061829007. € 10,-.

RECENSENT: PETER VAN DEN BERG.

Jaren zeventig: ik koop een wandelkaart van de Amsterdamse Waterleidingduinen (AWD). De kaart staat vol boeiende veldnamen. Ik maak er een index van, 477 stuks! De kaart wordt nog vele malen gewijzigd en herdrukt. 1991: Lezen in het Duin (Lihd) van Gert Baeyens en Jaap Duyve verschijnt. Dit boek verklaart ondermeer hoe die wandelkaart ontstaan is: vooral de AWD-cartograaf Frans van den Berg verzamelde al jaren veldnamen, en vergaarde nadere gegevens ondermeer via interviews. Zijn kaarten met deze namen vormden de basis van de wandelkaart, en van Lihd. Frans overleed plotseling, een paar jaar vóór Lihd verscheen. Zijn archief kon worden gebruikt. 2011: Gert Baeyens schrijft het ABC van de AWD, ook gebaseerd op Frans' archief. Reden: in die twintig jaar zijn de duinen veranderd, zijn ook nieuwe bronnen aangeboord. Bovendien vindt men het jammer dat sommige zaken niet in Lihd pasten. Dit ABC bevat weer veel veldnamen, alfabetisch gerangschikt nu. Verder lijsten van stropers en opzichters, twintig historische foto's en evenveel kaarten van Frans, die de AWD vrijwel bedekken. Het ABC is zelfstandig te gebruiken. Doublures met Lihd zijn het gevolg. Het ABC bevat allerlei boeiende verhalen. Voorbeelden: Astrid was een jachthond, per ongeluk doodgeschoten op wat Astids Driftje is gaan heten. Het Barnaartkanaal is gegraven in 1865 in het aan jonkheer W.P. Barnaart toebehorende Zandvoortse duin. Een duin waarvan men in 1855 het gestrande raderstoomschip (het ABC schrijft radarstoomschip) Cycloop kon zien liggen, heet sindsdien Cycloop. Helaas zijn er in het ABC veel foutjes geslopen: de Grensbaan bijvoorbeeld scheide nooit hoogheemraden. De twintig kaarten lijken willekeurig gerangschikt. Eén kaart is zeer onscherp. Veel van Frans' kaarten zijn uitgerekt weergegeven, waarmee hem geen eer aangedaan wordt.

Gert Baeyens

2011